

Éj után ismét földért, midőn kilátásunk van, hogy hazánkat megint szabadnak, boldognak és saját sorsa urának fogjuk szemlélni, midőn az országgyűlésre követet választthatunk, mint ezt ez előtt is apáink szabadon tévék, ki a fejedelem és az ország előtt a nemzet törvényes kívánságait és panaszait tartalék nélkül el fogja mondani, nem találkozik beszédemben eltérést azon alapgondolattól, mely a mai követválasztási tényhez nem illenek; mert jó megemlékezni, hogy ősünk ezredéves hazája alkotmányos szabadsággal kezdődött s az évszázadok folyamában evvel emelkedett, és midőn hanyatlásnak indult, azért lőn, mert már ekkor korcsyéri oligarchák a nemzet jólétét és szabadságát saját ösvény önérdelkeiknek alárendölték, és ez ösvényen haladva, a nemzet alkotmányos szabadsága is veszviharal dacoló ruganyosságából az ellenséges indulatu és korlátlan uralkodási vágyakat tápláló hatalom tetemes előnyére sokat veszített. Ezen visszaemlékezések arra valók, hogy a magyar, ki ezer éven keresztül szabad alkotmányos életet élt, — az I. Lipót és József császár alatti kivételes idők levonásával — csak akkor tud lenni igazán boldog, ha önsorsának ura lehet; mert vérévé és természetévé lőn azon alkotmányos jogérzet, melyet a fölöttünk legközelebb elvihartzott rémnapiok sem esőkentettek, de sőt hihetlen magasságra növeltek. Tudja meg az egész világ, miszerént, midőn mi mai nap követet választunk, ezt azon szabadságszerető és alkotmányos elhatározással tesszük, hogy az 1848. törvények sérthetlenségeért mintegy ember élünk, halunk, és hogy mi csak olyan boldogságot kívánunk, minőt a nemzet jóakaratóiból s az ország rokonszenvétől nyerhetünk, s minden idegen, nem alkotmányos természetű engedménytől és adománytól teljes nemzeti ellenszenvvel elfordulunk, és hogy azon példaszerű szellem, mely az őskor szabadságharcosait jellemezte, bennünk is él, és éljen is, kívánom, mindörökké.

Ezeket előzményektől megérintve, áttérek azon kérdés megoldására, adjunk-e a megválasztandó követnek utasítást vagy nem?

Nem szeretném, ha beszédem oktató modort öltene magára, igen jól tudván, hogy az vagy azok, kit vagy kiket ezen kérdés legközelebből érdekel, az ügyállást miként én, vagy talán nálam is jobban ismerik, de mégis azok kedvéért, kik a közjogi állapotokat és a képvisleti rendszer sajátosságait kevésbé ismernék, nem lesz fölösleges — úgy tartom — az 1848. év előtti országgyűlési követek és az 1847—8. törvény alapján választandó népképviselők közti különbséget kijelölni; mert ez szükséges azért, hogy a föltett kérdésre adandó feleleteim törvényes értelemmel birjanak.

Az 1847—8. országgyűlési törvények szentesítése előtt a törvényhatóságok által a hongyülésre fölküldött követek azon hatósági testületet képviselték, melynek választottai lőnek. És ezen hatóságok pénztáiraiból is díjaztattak, különösen pedig utóbbi időkben megyéknél a nemesi befizetésekből. Léven pedig azidőben Magyarországnak felelőség nélküli, testületi szerkezetű kormánya a budai m. k. helyt. tanács és a bécsi m. k. udv. kancellária kormány-székeiben, melyek köztudomásra a bécsi osztrák alkotmányellenes kormány ellenállhatlan hatalmu nyomása alatt állottak, ezek lehető visszaélései, csínyjei s kísértései ellen országgyűlésen a törvényhatóságok azzal fűdötték magukat, hogy köveiket eskühez és utasításokhoz kötötték, melyeken túl a követ nem terjeszkedhetett; mert különben polgári hitelét, követi állását kockáztatta s visszahívatott.

Ezen eljárás azidőben nem volt észszerűtlen, sőt igen célirányos és törvényes biztosíték; mert ha épen a felelősség nélküli kormánynak lehetlenné nem volt is téve a követ könnyelműbb jellemének fölhasználása kormányi célokra, de legalább tetemesen gátolva volt. Jól tudjuk ugyanis, miszerént azon időben a kormány és nemzet sok kérdésben, mint két ellenséges tábor, ellenkező érdekek istápolója volt; vizás helyzet, de történeti tény. Pedig kormány és nemzet csak akkor lehet erős és boldog, ha egy közös cél, a haza javára törekszenek. No de Metternich kormánya, mely a pragmatika szankeióból Magyarország és az osztrák örökös tartományok közt valódi egyesülést akart kiokoskodni s kierőszakolni, volt mindezen ellentétes állapot okozója, holott a pragmatika szankeió a személyes egyesülés fogalmán túl nem terjed. Erősen érezte az ország e balviszonyok súlyát, mely az 1790—1. X. t. c. egyenes értelmébe is ütközött, s ennek fölismeréséből vette eredetét a megerősödött nemzeti túlsúly mérlegbe vetésével az 1847—8. törvénykönyv, különösen pedig ennek 3-ik cikke, mely Magyarországot visszaadta önmagának és a pragmatika szankeiót saját eredeti értelmére vezette vissza, t. i. közös fejedelem Magyarországon és az osztrák örökös tartományokban, de külön, önálló nemzeti kormány az összes belhoni állapotokra nézve. Világos ezekből, hogy az utasítási jog csak addig volt indokolt, míg nemzet és kormány két ellenkező érdek képviselője, támogatója volt, és ahol e viszony megszűnt, ott szűnt meg az utasítási jog sztkisége.

(Végo következik.)

A buda-kanizsai vasut megnyitása.

Alig néhány nap csak, és az országgyűlési termek meg fognak nyilni a nemzet képviselői előtt, mint hinni szeretjük, a törvény értelmében Pesten. Mielőtt ennek tanácskozásai egész figyelmünket magukra vonnák, fordítsuk figyelmünket egy újabb közlekedési eszköz megnyitására, mely termékeinknek kivitelében igen hasznos szolgálatokat igérközik tenni. E vállalat a buda-kanizsai vasut, mely hazánk fővárosát a tengerparttal hozza közel érintkezésbe.

Ha minden újabb vasut erős lendületet ad a közforgalomnak, annál nagyobb jelentőségű a szóban forgó vonal. Eddig — mond a „Pesti Napló“ erre vonatkozólag — Bécs felé kellett fölkerülnünk Pestről, hogy onnan a Semmeringen át Triesztbe jussanak árucikkeink, s úgy 111 mértföldnyi utat kellett tenni. Most már Budától Kanizsáig 29 mfd. pályon vezető, Kanizsától Pragerhofig 14½ mfd, Pragerhoftól 37½ mfd hosszúságú vonal vezet a tengerhez, ami összesen 81 mfd, nyertünk tehát 30 mfdet. Kereskedelmünk máris egyenes összeköttetésben áll az angollal. A vasut a személyforgalomnak tavaszho 1-én nyitattik meg, míg a teherszállítás már tavaszho 22-én kezdődött 50,000 mérő kukoricával, melyet egy angol kereskedő cég szállít Liverpoolba. A magyar buza e vasuton szállítva máris versenyezhet Triesztben az odessaival; különösen a liszt hordókban és szárazon elrakva, igen nagy kivitellel kecsegtet. A szegedi gőzmalom lisztje Triesztben eddig is leghiresebb volt. Tétényben a társaság raktárakat és hajórétet állít föl, s ezt az állomással, mely onnan csak néhány ölnyre van, egy vasut-ággal köti össze, hogy a gabona a Dunáról közvetlenül oda szállíthatassék.

Fontos kiviteli cikkek lehetnének a gabonán kívül: a hordódonga és más faneműek, továbbá a gyapju, nyers bőr, szőr, zsír és az eddig is gyakran bordeauxi gyanánt árult horvátországi aszalt szilva. A déli vasutársaság már érintkezésbe tette magát az angol hajótulajdonosokkal, hogy Trieszt és London közt egyenes és rendes csavargözsközlekedés állíttassék föl, míg eddig vitorlás hajók jártak nem egyenesen Londonba, hanem Liverpoolba. Az anyagi érdekeken kívül nagy előny, melyet e vonal nyújt, hogy szellemileg is közelebb jutottunk a külső nemzetekhez, különösen az olaszhoz, mely általa szomszédunkká lett.

Az utósó próbantázás f. hó 20-án történt, melyet a „Pesti Napló“ következőleg ír le: Reggel 8 órakor indulánk el Kanizsáról, nemsokára egy 11 öles bevágást érve, melyet a mélyen fekvő Kanizsa terén inneni emelkedés tett szükségessé. Az első állomás Komárváros (Zalában). Mintegy 5½ mértföldre Kanizsától elérjük a vonal leggyönyörűbb részét, a Balaton partját, Keszthelylyel szemközt. Ez ut nekünk, kik a szokottnál lassabban jöttünk, de minden állomásnál meg nem állapodtunk, 1 óra és 23 percben került. Innen az ut folytonosan a Balaton partján halad, mintegy 8½ mfdnyire látatva a keszthelyi, badacsonyi, szigligeti stb. panorámákat. Keszthelytől Boglár a közelebbi állomás, mintegy 4 mfdnyire, hová egy óra alatt értünk. Itt fogadta a társulati bizottmányt Somogy főispánja, Jankovics László. Boglár után Szántód következik, csaknem 3 mfdnyire, utána Siófok, több mint 1½ mfdnyire, hol az ut a Balatontól megválnak. Innen Fehérvár 6½ mfd s egy óra alatt értük el ezt, Lepsény és Csikvár állomásokon meg nem állapodva. Innen Dinnyésen, Nyéken, Martonvásáron, Tárnokon, Tétényen, Promontoron át Budára értünk délután félőtre. Füred Szántódhoz csekély távolságra lévén, oda Budáról 4—5 óra alatt érhetni, Triesztbe 20 óra alatt.

Végre kiemeljük még a következő örvedetes adatokat: E társaság már e próbaut alkalmával is tapasztaltatta hajlamát, hogy magyar legyen. Nem csak hogy elnöke, gr. Zichy Ferenc, magyar, hanem számos hivatalnok, köztök a derék Hollán Ernő, számos mérnöke és hivatalszolgája is. A társaság árszabályát magyar nyelven fogja kiadni (első magyar vasuti árszabály a lefolyt 12 év alatt!), s hivatalnokai és szolgálai Magyarországon magyar egyenruhát fognak viselni. 20-án a székesfehérvári állomáson két átlás konduktorok s pályafői hivatalnokok fogadtak. A megnyitásig az egész személyzet magyar lábon fog állani.

V i d é k.

Nagy-Lak, tavaszho 20.

Mai napon választatott meg általános lelkesedéssel a nagylaki választókertületben, Szeberényi Andor által ajánltatva, Dedinszky József, megyei főügyész és 1848-ki követ országgyűlési képviselőnek. Dieséretére legyen mondva ezen, nagyobbbrést szláv és román ajku lakosokból álló kerületnek szép egyetértése. A választásnál honunkban létező minden nemzetiség és hitfelekezet volt képviselve, s egyetlenegy ellenszó nélkül lőn a fűntisztelt képviselő kikiáltva. A választást közlakoma rekeszté be, hol lelkes áldomások mondatk; az ezt megelőző napon pedig a követjelölt mozsarak durrogatása közt s rögtönzött banderium kíséretében vonult be; este fáklázenével tisztölte

meg a város közönsége. Az egész választást tapintatteljesen végezte köztisztölten és szeretetben álló Végh János, megye által kiküldött elnök.

T á r o g a t ó.

— Szeged egyik követétől, Dáni Ferenc irtól e lapok kiadója következő sorokat vette: „Poó, 1861. tavaszho 25-én. Kedves barátom! Fölötte sajnálnám, ha a „Szegedi Híradó“, melyet meleg hazafiságod hozott létre és férfias kitartásod tartott fön, megszűnnék. Részemről készséges közremunkálásomat anyagilag és szellemileg följánlom. Husvét első napján megyék Pestre. Üdvözlöd barátaimat és biztosítsd nevemben, hogy törekvésem legfőbbike: úgy állani meg helyemet, hogy miattam pirulni Szegednek oka ne legyen.“ Eme nem a nyilvánosságra szánt sorokat azért közöljük, mert szeretjük ismételve olvasni is azon elvek biztosítását, melyeket tisztelt barátunk választói előtt szóval fogadott. Segitse Isten hazafias törekvéseiben, hogy a haza függetlensége és közszabadságunk kivívásában sikerrel közremunkálhasson! La punk iránti aggályát mai számunk megszünteti. szellemi közreműködést elfogadjuk és kérjük.

— Csongrádmegye szegedi járásának közked vességtű szolgabírája, Tarnay Rudolf élte 28-ik évében f. hó 20-án délutáni 3 órakor szobájában golyó által vetett véget életének. Ugy vagyunk értesítve, hogy orvosa már néhány héttel azelőtt javasolta volna neki a szellemi tevékenységtől visszavonulást, hogy halála előtt három nappal az elmeügyöngeséggel határos szórakozottság tűnt volna föl rajta. E napon délben Tápéról hazaérkezvén, anyja és testvérei körében ebédelt, vidoran és kedélyesen társalgott, azután szobájába vonult és 3 órakor saját pisztolyával véget vetett életének. A lövés hallatára egyik nővére a szerencsétlen szobájába futott és karszékeiben ülő fivérén még életjeleket vett észre, midőn az udvaron lévő s fia szobájából néhány perc előtt távozott anya után kiáltott, kinek karjai között kimult. A golyó a homlok közepén fűdött a föbe, de ezen keresztül nem ment; a kilőtt pisztolyt a közellevő ágy alatt találták, miről gyanítható, hogy a lövés után eldobá magától. — Egyetlen levél maradt vissza, címezve gr. K. S.-hoz; tartalmából eddig csak annyi jutott köztudomásra, hogy ő nyugodtan hal meg. Ez eléggé megalólja valamely roszelektű által költött azon hirt, mintha a szerencsétlent más lötte volna agyon. Temetése f. hó 22-én délutáni 3 órakor roppant számú közönség jelenlétében ment végbe; minden arcón bánat honolt, sok szép szemekből könnyöngyök hullottak a részvét tanúságaul, melyet ezen művelt fiatal ember iránt mindenki érzett. Szellemi munkásságának néhány gyümöleasei e lapokban jelentek meg, s a 9 hónapig rendőreleg lefoglalva volt „A központosítás ellentétben a kor igényeivel“ című röpiraton kívül irt még egyet „A nemzetiségek közös vágya Magyarországon“ cím alatt, mely ki nyomatlanul maradt hátra. Lengjen béke a korán elhunyt hamvai fölött s könnyítse a részvét a közbecsülésben álló szülők s testvérek mély bánatát.

— Városunkban egyidő óta hamis 100 ftros bankjegyek jöttek forgalomba, melyek eléggé jól utánozva, de leginkább a hiányos víznyomatról voltak fölismerhetők. Előbb egyenkint tűnedeztek föl s jártak kézről kézre, később nagyobb számban, míg végre, mint minden hamisság, le nem jártak magukat. Mint többnyire történik, úgy e bankjegyeket is a kevésbé művelt néppel fogadták el a bűnös terjesztők, kiknek vezére helyben L. J. tönkrejutott kereskedő volt. Midőn e hamis pénzjegyek egyenkint alkotmányos hatóságunk elé jutottak, azonnal vizsgálat és kutatás rendölletett, de célhoz nem vezetett, mintán e bűnös tüzletet leginkább fogadott parasztemberek által közelvidéken gyakoroltatták; kikkel mindennemű vásárlásokat eszközöltettek. L. J. azonban egyik barátját, K. J.-t, szintén volt kereskedőt használtá föl s a terjesztést és vásárlást leginkább ezáltal hajtatta végre, kiről, becsületes előéletét tekintve, hajlandók vagyunk hinni, hogy kezdetben öntudatlanul, később rábeszélés által sodortatott az örvénybe. Ezen számos szegény károsításával egyideig folytatott vétkes cselekvény következő esemény által jött napvilágra. K. J. egy fogadott embert három ily bankjeggyel H.-M.-Vásárhelyre küldött, ki azokért disznót vásárolván, behajtá ezeket f. hó 20-án Szegedre s a sertéspiacon eladni szándékozta, Vásárhelyen azonban a hamis 100 ftros jegyek fölismertettek, a károsodott fél besietett Szegedre s épen akkor ért a sertésvásárra, midőn sertéseit áruba bocsátották, s így sikerült a sertéseket, a bevásárlót és megbízóját, K. J.-t letartóztatni s a kapitányi hivatalnak átszolgáltatni. Az elővizsgálat folyamán K. J. kivallá, mikép e jegyeket L. J.-től kapta, ki ezidőben ugyanezen bűnös tüzlet érdekében vagyis újabb mennyiség átvétele végett Pesten időzött. Az utóbbinak lakásán tett kutatás eredménytelen maradt, valamint azon távirati megkeresés, mely Pest városához azonnal intéztetett L. J. letartóztatása végett, sem vezetett célhoz, míg Kemény Nándor éber biztosunknak sikerült őt éj a szegedi pályaudvarban illően elfogadni és bizt.